

Azerbaycan balesi

Musa MERCANLI
Baş Editör

Azerbaycan balesi çok asırlık halk müziği özelliklerine dayalı çok zengin bir geleneğe sahiptir. Halk çalgıları eşliğinde icra edilen şarkılar ve danslar ağızdan ağıza, nesillerden nesillere aktarılıyordu. Gobustan'daki bazı kaya üstü resimlerin yanı sıra bir dizi eski halk oyunlarının çeşitleri Azerbaycan'da bale sanatının ortaya çıkması ve gelişmesi için sağlam bir zeminin var olduğunu açıkça göstermektedir. 1923 yılında Azerbaycan Opera Tiyatrosunun temeli atıldı ve bu tiyatronun nezdinde - Azerbaycan balesi için insan kaynağı haline gelecek Bakü Koreografi Okulu - bale stüdyosu faaliyet göstermekteydi. İlk başlarda okulun mezunları Rus ve Avrupa bestecilerin eserleri üzerine hazırlanan bale gösterilerinde yer almaktaydılar.

1940 yılında Efrasiyab Bedelbeyli'nin, ilk Azerbaycan balesi olarak tarihe geçen "Kız Kalesi" balesi sahnelendi. Gara Garayev'in ünlü "Yedi Güzel" balesinin sahnelenmesi ülkenin kültür hayatında önemli bir olay oldu. Gara Garayev'in bu eseri ve onun "Yıldırım Yollarla" balesi dünya genelinde Azerbaycan balesinin tanınmasında önemli rol oynadı. 1961 yılında diğer görkemli Azerbaycan bestecisi Arif Melikov seleflerinin geleneğini devam ettirerek "Aşk Efsanesi" balesini yazdı ve bu bale, sadece Azerbaycan'ın değil, aynı zamanda birçok ülkenin opera tiyatrolarının repertuarlarında yerini aldı.

70'li yıllarda sahnelerde, abartısız olarak Fikret Emirov'un "Binbir Gece" balesi fırtınalar estirdi. Daha sonralar ise, S.Hacıbeyov'un "Gülşen", N.Memmedov'un "Humay", A.Alizade'nin "Babek", F.Garayev'in "Gobustan Gölgeleleri", F.Alizade'nin "Boş Beşik", H.Mirzazade'nin "Beyaz ve Siyah", P. Bülbüloğlu'nun "Aşk ve Ölüm" gibi Azerbaycan'ın önemli bale eserleri ortaya çıktı.

Azerbaycan'ın ilk balesini Gemer Almazsade Azerbaycan balesinin gelişmesine hem koreograf hem de bir öğretmen olarak büyük katkıda bulunmuştur. Azerbaycan'ın orkestra şefliği okulunun oluşumu ve gelişmesinde önemli rol oynayan görkemli maestro Niyazi'nin Azerbaycan Opera ve Balesine büyük hizmetleri olmuştur. Bazı senfonik eserlerin yanı sıra Niyazi, "Husrev ile Şirin" operası ve "Çitra" balesini bestelemiştir.

Bu sayıdan itibaren İRS-Miras dergisi okuyucuları, Azerbaycan bale sanatı üzerine yazılmış iki bölümlük makale ile tanışma fırsatı bulacaktır. Bu makalenin de diğerleri gibi siz değerli okurlarımızın ilgisini çekeceğini umuyoruz.